

سرشناسه	درخشه، جلال، ۱۳۳۳ -
عنوان و نام پدیدآور	دانشتنیهای علم سیاست: گئورگ ویلهلم فریدریش هگل. / جلال درخشه.
مشخصات نشر	تهران: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت فرهنگی و اجتماعی، دفتر برنامه ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۷.
مشخصات ظاهری	۲۹ ص.؛ ۱۹/۵×۹/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۹۶۲-۷۵۰۸-۳۹-۰۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
پادداشت	کتابنامه ص. ۲۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	هگل، گئورگ ویلهلم فریدریش، ۱۷۷۰-۱۸۳۱ م.
موضوع	فلسفه آلمانی
شناسه افزوده	ایران. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. دفتر مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی و اجتماعی
رده بندی کنگره	۱۲۸۷: ۲۵۲/۵: ۳۹۲/۸
رده بندی دیویی	۱۹۳:
شماره کتابشناسی ملی	۱۳۹۰۲۱۷:

دانشتنیهای سیاست

(گئورگ ویلهلم فریدریش هگل)

معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دفتر برنامه ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی

مؤلف: دکتر جلال درخشه

مدیر هنری: رسول خسروبیگی

چاپ اول: تابستان ۱۳۸۸

تمام حقوق محفوظ است

فهرست اجمالی

- ۷ فهرست تفصیلی
- ۹ پیشگفتار
- ۱۲ مقدمه
- ۱۵ فلسفه سیاسی هگل
- ۱۵ الف - پایه‌های اساسی تفکر فلسفی هگل
- ۱۸ ب - فلسفه تاریخ
- ۲۱ ج - جامعه مدنی
- ۲۲ د - دولت
- ۲۹ ه - آزادی
- ۳۱ سخن پایانی
- ۳۶ منابع

فهرست تفصیلی

- ۱ از تولد تا دکترای فلسفه
- ۲ تدریس خصوصی و توجه به سیاست
- ۳ کرسی فلسفه دانشگاه برلین
- ۴ طرح نظام فلسفی هگل در دانشگاه برلین
- ۵ نظام فلسفی هگل بر ۳ اصل استوار است
- ۶ قلمرو دانش منطقی «اندیشه ناب» است
- ۷ اندیشه سیاسی هگل در روح عینی قرار دارد
- ۸ مقولات سیاسی هگل
- ۹ بنیان اندیشه سیاسی هگل در فلسفه تاریخ است
- ۱۰ هگل روند تاریخ را قانونمند تلقی کرد
- ۱۱ «عقل» یا «ایده» الگویی برای تاریخ است
- ۱۲ تکامل عقل تاریخی در ۳ مرحله است
- ۱۳ آزادی انسان در گرو شناخت ایده تاریخ است
- ۱۴ دیالکتیک هگل به معنای شدن و دگرگونی است
- ۱۵ سنتز حرکتی به سوی هدف نهایی است
- ۱۶ تاریخ جهان تجلی پیشرفت ایده است
- ۱۷ جامعه مدنی یکی از پایه‌های اصلی اندیشه سیاسی هگل است
- ۱۸ دیالکتیک فرد و جمع موجب تعالی روح می‌شود
- ۱۹ خانواده، نخستین بنیاد جامعه مدنی است

- فلسفه سیاسی هگل جزئی از فلسفه عمومی اوست ۱۰۰
- زندگی اخلاقی همان زندگی اجتماعی است ۱۰۱
- «هولت» والاترین نوع اجتماعی است ۱۰۲
- جامعه محصول فعالیت‌های غیر عمدی انسان‌هاست ۱۰۳
- مشخصه آزادی، خرسندی کامل انسان است ۱۰۴
- ارتباط آزادی با نظم اخلاقی ۱۰۵
- غایت عمومی و خصوصی ۱۰۶
- همسان بودن غایت خصوصی و عمومی موجب آزادی بیشتر می‌شود ۱۰۷
- انواع قدرت در دولت مورد نظر هگل ۱۰۸
- مردم و حکومت باید از نزدیک با هم در ارتباط باشند ۱۰۹
- سه محدودیت برای آزادی بیان از نظر هگل ۱۱۰
- هگل جنگ را برای سلامتی اخلاقی مردم خوب می‌دانست ۱۱۱
- دولت والاترین شکل زندگی اجتماعی است ۱۱۲
- دولت هگل در چارچوب روند دیالکتیک معناها را می‌شود ۱۱۳
- تعریف عقل گرایان از «آزادی» ۱۱۴
- مردم با تابعیت از دولت به آزادی می‌رسند ۱۱۵
- آزادی فرد یعنی شناخت و پذیرش «ایده» ۱۱۶
- آزادی فرد از هماهنگی با دولت محقق می‌شود ۱۱۷
- فلسفه سیاسی هگل با تاریخ ملی آلمان در ارتباط است ۱۱۸
- تفسیری از فلسفه هگل ۱۱۹
- اشتراوس، فلسفه هگل را وحدت وجودی می‌دانست ۱۲۰
- چگونگی تقسیم مکتب فلسفی هگل به سه بخش ۱۲۱
- کرانتس، فلسفه هگل را تجلی روح آسمانی می‌دانست ۱۲۲
- «کشف روح تاریخ» مضمون حقیقی فلسفه هگل ۱۲۳
- دیالکتیک مارکس تعبیر تاریخی فلسفه هگل است ۱۲۴

پیشگفتار

فرهنگ سیاسی مردمان ایران زمین از دیرباز و به شهادت اعصار گوناگون تاریخ، فرهنگی مبتنی بر کرامت و ارزش‌های انسانی و دینی با ویژگی‌های خردورزی، اعتدال‌خواهی، منطق‌گرایی و میانه‌روی بوده است. همگان می‌دانند که در سپیده‌دم تاریخ حیات بشری، ایرانیان با مشی عالمانه و عدالت‌خواهانه خود، ارائه‌کننده الگوی‌هایی کارآمد برای تأسیس و تداوم سلسله حکومت‌های بشری بوده‌اند و آنگاه که سرزمین ایرانیان به نام اسلام و اسلام‌خواهی مزین شد، عصر زرین دیگری از تاریخ مردمان آن و تاریخ بشریت آغاز شد.

تأکید بر علم، دانایی، خردباوری و روشنگری توأم با عدالت‌جویی و میانه‌روی از اصولی است که پیشوایان بزرگ اسلامی پیوسته آن را گوشزد کرده‌اند. مهم‌ترین آنها کلام نورانی امیرالمؤمنین حضرت علی (ع) می‌باشد که

می‌فرمایند:

«لَا يَرَى الْجَاهِلُ إِلَّا مَفْرَطًا أَوْ مَفْرَطًا»

جاهل و نادان همواره یا افراط می‌کند یا تفریط.

تعمق و تفکر در این فرمایش گرانبها مشخص می‌سازد که شرط رها شدن از دام افراط و تفریط، غلبه بر جهل و کسب شناخت و آگاهی لازم و کافی انسان‌ها از شرایط سیاسی، فرهنگی و... خود است. کسانی دچار افراط و تفریط می‌شوند که شناخت صحیح و دقیقی از ابعاد مختلف نظری و عملی پدیده‌های انسانی نداشته باشند. جهل، افراط و تفریط به‌همراه می‌آورد و علم و آگاهی روشنائی بخش و اعتدال‌آفرین است.

روشن است که فعالیت فرهنگی و سیاسی دانشجویان و جامعه علمی کشور تا زمانی که به آگاهی لازم در مورد نظریه‌ها، شخصیت‌ها، سازمان‌ها، تاریخ و مفاهیم مختلف علوم سیاسی و اجتماعی مجهز نشود نمی‌تواند به حرکت فزاینده توسعه کشور کمک کند. تعمق و تدقیق در کاربست یافته‌ها و مفاهیم سیاسی و آشنایی هر چند مختصر با دانستنی‌های سیاست و فرهنگ، فرصت‌ها و چالش‌های جامعه بشری را برای قشر فرهنگی و دانشگاهی روشن‌تر می‌سازد. این‌گونه است که می‌توان به تقویت تعهد اجتماعی قشر دانشگاهی و حضور مؤثرتر نخبگان دانشجویی در سیاست امیدوار شد.

معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در راستای انجام رسالت‌ها و مأموریت‌های کلان خویش و نیز تحقق دانشگاه تمدن‌ساز اسلامی-ایرانی، با تلاش برای تسلط گفتمان علم و دانایی-محوری که همواره سرلوحه فرهنگ ایرانیان بوده است و نیز اهتمام خاص به اصل آموزش-محوری در کلیه فعالیت‌های جمعی دانشجویی از جمله فعالیت‌های سیاسی ایشان، وظیفه خود می‌داند تا قشر جوان جامعه دانشگاهی کشور را که آینده‌ساز ایران اسلامی هستند، با برخی از اصطلاحات و مفاهیم سیاسی

و فرهنگی در قالب انتشار کتابچه‌های «دانش‌های سیاست و فرهنگ» آشنا سازد. باشد که دانشجویان عزیز با کسب شناخت و معرفت لازم از سیاست در دو حوزه نظر و عمل، بتوانند عالمانه، سیاست اسلامی و ایرانی را که برخاسته و نشأت گرفته از این دو منبع هویتی است، به عنوان الگویی الهام‌بخش برای جهان‌بین معرفتی نمایند و طریقت اعتدال‌خواهی و استقلال‌منشی را در تعامل و رقابت سازنده بیاموزند.

دغدغه اصلی و مهم این معاونت، پرهیز جامعه علمی و به‌خصوص دانشجوی کشور از افراط و تفریط و تأکید بر نهادینه ساختن فرهنگ سیاسی «اعتدال و خردورزی» به منظور ایجاد بستری مناسب برای نقد، مناظره، نظریه‌پردازی و شکوفایی علمی در راستای ارتقای خودباوری، عدالت‌جویی و معنویت‌خواهی است.

در پایان شایسته است از مدیر کل محترم دفتر برنامه‌ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی جناب آقای دکتر غلامرضا خواجه‌سروی که این مجموعه گرانبها با حمایت، همفکری، راهنمایی و دلسوزی ایشان به مرحله اجرا درآمد، آقایان دکتر جلیل دارا، معاون و دکتر علی‌آحمی مشاور محترم دفتر برنامه‌ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی که مشاوره و راهنمایی مستمر مجموعه از ابتدا تاکنون را بر عهده داشتند، آقایان روح‌الله نصراللهی و سید یوسف قرشی که زحمات نظارت، ویراستاری و ارزیابی علمی مجموعه فوق را متقبل شدند، همچنین سرکار خانم فائزه معینی که ویراستاری ادبی و فنی مجموعه را به عهده داشتند و همکاران محترم گروه اطلاع‌رسانی از جمله آقای جواد علی‌پور که این اثر را تا مرحله چاپ و انتشار پیگیری کردند، صمیمانه تشکر و قدردانی شود.

محمدباقر خرمشاد

معاون فرهنگی و اجتماعی